

Alueiden väliset erot Helsingissä 2000–2004: kasvavaa erilaistumista vai erojen tasoittumista?

Lokala skillnader i Helsingfors 2000–2004: differentiering eller utjämning?

Ari Niska

Suomalaisten kaupunkiseutujen, Helsinki mukaan luettuna, on arveltu viime aikoina sisäisesti erilaistuneen. Väestön kasvava erilaistuminen tulojen, työn, koulutuksen, sosiaalisen aseman ja etnisen taustan suhteen olisi kasvattanut myös asuinalueiden välisiä eroja. Johtopäätösten tekeminen on kuitenkin ollut vaikeaa. Tutkimuksissa kuvatut ilmiöt vaihtelevat tutkimuksittain, tarkastelun ajallinen aikajänne päättyy usein liian varhain tai käytetty aluejako jää liian karkeaksi. Tässä kirjoituksessa asuinalueiden välisten erojen tarkastelu perustuu osa-alueitasoisii tietoihin Helsingistä vuosilta 2000–2004.

Ilmiöistä ovat mukana koulutus, työttömyysaste, toimeentulotuen saajien osuus sekä asuntojen hinnat. Tulosten perusteella osa-alueiden väliset erot tasoittuivat jakson kuluessa hieman. Aiempi osa-alueiden välisten erojen kasvu näyttäisi siis pysähtyneen vuoden 2000 tienoilla, ja tasoittuneen hieman sen jälkeen. Mitään dramaattisia osa-alueiden välisiä muutoksia tai yksittäisten alueiden kielteisiä kehityskulkuja ei tarkasteltujen ilmiöiden perusteella näyttäisi tapahtuneen.

Det har på sistone börjat anses att finländska stadsregioner, däribland Helsingfors, börjat differentieras internt, att de växande skillnaderna i folks utbildning, inkomster, arbete, sociala ställning och etniska bakgrund skulle ha ökat skillnaderna även mellan olika bostadsområden. Samtidigt har det varit svårt att dra slutsatser i och med att fenomenet ifråga liksom områdesindelningen, vilken ofta är för grov, varierar eller att tidsspannet varit för kort. I föreliggande artikel bygger analysen av skillnaderna bostadsområden emellan på data om delområdena i Helsingfors stad åren 2000–2004.

De variabler som analyserats är invånarnas utbildning, arbetslöshetsgraden, andelen personer som fått utkomststöd samt bostadspriserna. Att döma av våra rön går skillnaderna delområden emellan mot en utjämning i slutet av perioden. Sålunda skulle alltså de skillnader som tidigare observerats ha slutat växa år 2000 och därefter utjämnats något.

Kasvavaa erilaistumista vai erojen tasoittumista?

Kaupunginvaltuutettu Osmo Soinivaara esitti 13.11.1996 Helsingin talousarvio 1997 käsittelyn yhteydessä toivomusponnen, että kaupunginhallitus asettaisi komitean "...selvittämään syrjäytymistä ja sosiaalista segregaatiota sekä koordinoimaan eri hallintokuntien toimia näissä kysymyksissä". Ponsi hyväksyttiin äänin 56–26, työryhmä perustettiin ja ehdotukset tehtiin (Syrjäytymistä ja sosiaalista... 1997). Työryhmän loppuraportissa todettiin mm., että

■ "Helsingin tasaantuva kehitys on 90-luvulla vaihtunut alueelliseksi erilaistumiseksi. Tulotaso on laskenut ja työttömien sekä toimeentulotuensaajien osuus on kasvanut Helsingin itäisillä ja koillisilla alueilla sekä pitkänsillan pohjoispuolella samanaikaisesti kun muut alueet ovat lähteneet laman jälkeiseen nousuun tai ohittaneet laman ilman taantumisia" (Syrjäytymistä ja sosiaalista... 1997, 26; ks. myös Lankinen 1997; Maury 1997; Kortteinen & Vaattovaara 1999).

Alueiden väliset erot näyttivät kasvavan 1990-luvun jälkipuoliskolla (Kortteinen & Vaattovaara 1999; Lankinen 2001). Sen jälkeen arviot tulokset alueellisten erojen kehityksestä ovat vaihdelleet. Sosioekonomisen statuksen pitkän aikavälin tarkastelun (Lankinen 2004) perusteella aiemmat korkean statuksen alueet ovat menettäneet etumatkaansa ja alueiden väliset erot ovat vuodesta 1970 lähtien, 1990-luvun puolivälin lamavuosia lukuun ottamatta, tasoittuneet. Lankinen mukaan alueellinen sosioekonominen tasapaino saavutti Helsingissä historiallisesti korkeimman sekoittuneisuuden asteen vuonna 2000. Sen sijaan esimerkiksi asuntohintojen alueellisia muutoksia koskevan selvityksen (Lönnqvist & Vaattovaara 2004) perusteella, asuntojen hintataso on noussut 1990-luvun laman jälkeen poikkeuksellisen vahvasti Helsingin läntisillä alueilla, ja alueiden välinen kes-

Växande differentiering eller utjämning?

I samband med behandlingen av Helsingfors stads budget för år 1997 framlade fullmäktigledamot Osmo Soinivaara den 13.11.1996 en hemställningskläm att Stadsstyrelsen måtte tillsätta en kommitté för att utreda marginalisering och social segregation samt koordinera olika förvaltningars åtgärder i dessa frågor. Klämmen godkändes med röstetalen 56-26, en arbetsgrupp tillsattes och förslag framlades (*Syrjäytymistä ja sosiaalista ... 1997*). Arbetsgruppens slutrapport konstaterar bl.a. att

■ utvecklingen i Helsingfors övergått från utjämning till lokal differentiering. I stadens östra och nordöstra delar samt i området norr om Långa Bron har inkomstnivån sjunkit och andelen utkomststödstagare vuxit samtidigt som de övriga delarna av staden börjat repa sig efter den ekonomiska depressionen eller rentav klarat av den utan att tackla av (*Syrjäytymistä ja sosiaalista ... 1997*, 26; se även Lankinen 1997; Maury 1997; Kortteinen & Vaattovaara 1999)).

Skillnaderna områden emellan tycktes växa under 1990-talets senare hälft (Kortteinen & Vaattovaara 1999; Lankinen 2001). Efter detta har bedömningarna om de lokala skillnadernas utveckling växlat. På grundval av en analys av socioekonomisk status under en längre tid (Lankinen 2004) har tidigare högstatusområden mist en del av sitt försprång och skillnaderna områden emellan utjämnats allt sedan 1970-talet – med undantag av depressionen i medlet av 1990-talet. Enligt Lankinen nådde den lokala socioekonomiska balansen sin största heterogenitet någonsin år 2000. Ändå visar en undersökning om lokala förändringar i bostadspriserna (Lönnqvist & Vaattovaara 2004) att bostadspriserna efter den ekonomiska depressionen stigit exceptionellt starkt i Helsingfors västra delar och att skillnaden i medelkvadratmeterpris år 2001 var störst sedan år 1965. Skill-

kineliöhintaero oli, vuoden 1965 jälkeen, suurimmillaan vuonna 2001. Tulosten eroja selittänee se, että ne puhuvat eri ilmiöistä.

Suomalaisia kaupunkiseutuja on kansainvälisissä vertailuissa totuttu pitämään sosiaalisesti kohtuullisen tasapainoisina alueina, joissa huono-osaisuus ei ole alueellisesti keskittynyttä vaan pistemäisesti hajautunutta. Tällä hetkellä eräänlainen yleisarvio kuitenkin on, että viime vuosien aikana lisääntynyt väestön kasvava eriytyminen mm. tulojen, työn ja koulutuksen suhteen on kasvattanut myös kaupunkien asuinalueiden välisiä eroja (esim. Hallituksen asuntopoliittinen... 2004, 51). Lisäpontta kasvava erilaistuminen on saanut kuntien asunto-, kaavoitus- ja sosiaalipoliittikan toimintaympäristön viimeaikaisista muutoksista. Kuntien talouden kantokyky on heikentynyt, mikä on vähentänyt mahdollisuuksia vaikuttaa alueiden välisiin eroihin.

Helsingin alueellisten erojen viimeaikaisista muutoksista on löydettävissä toistaiseksi tietoa pääasiassa vain suur- tai peruspiiritasolta (7:ltä tai 33 alueelta, esim. Helsingin työttömyys... 2004). Seuraava vertailu perustuu osa-alueitasoiseen (yhteensä yli 100 aluetta) tietoon, jonka voidaan olettaa olevan herkempi alueiden välisille eroille. Tarkastelujaksona on viimeksi kulunut 3–4 vuotta, tietojen saatavuudesta riippuen. Ilmiöistä ovat mukana: enintään perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus, työttömyysaste, toimeentulotuen saajien osuus sekä asuntojen hinnat. Kustakin ilmiöstä ovat mukana vain ne osa-alueet, jotka edustavat jakaumien ääripäitä. Tarkastelun rajaaminen tällä tavoin vain ns. 'hyviin' ja 'huonoihin' alueisiin on havainollinen ja enemmän EU-hengen (Simpura 2004) mukainen tapa selvittää kaupunkien sisäistä erilaistumista ja siinä tapahtuneita muutoksia. Kiinnostava kysymys siis on, mihin suuntaan kehitys on jakauman ala- ja yläpäässä kulkenut: onko osa-alue-erojen ääripäissä tapahtunut erkaantumista tai irtiottoja eli onko alueellinen erilaistuminen kasvanut? Erityinen kiinnostus kohdistuu jakauman alapäähän, voidaanko sieltä tunnistaa

naden i rönen torde förklaras av att de tar fasta på skilda saker.

I internationella jämförelser har finländska stadsregioner i regel framstått som socialt förhållandevis balanserade områden, där marginaliseringen inte är koncentrerats i vissa områden utan är utspridd punktvis i staden. Men just nu finns det ett slags allmänt omdöme att senaste års växande olikheter i befolkningens inkomster, sysselsättning och utbildning har ökat skillnaderna även mellan bostadsområdena i staden (t.ex. Regeringens bostadspolitiska betänkande 2004, 51). Den växande olikheten har påskynats av förändringar nyligen i kommunernas bostads-, planläggnings- och socialpolitik. Kommunernas ekonomiska bärkraft har försvagats, vilket i sin tur har försämrat möjligheterna att inverka på skillnaderna områden emellan.

Än så länge har det funnits uppgifter och rön om senaste tidens förändringar i de lokala skillnaderna i Helsingfors endast gällande de 7 stordistriktet och 33 distriktet (t.ex. *Helsingin työttömyys ...* 2004). Föreliggande jämförelse bygger på uppgifter om de sammanlagt över 100 delområdena, som är mera representativa för enskilda bostadsområden. Den analyserade perioden är de 3–4 senaste åren, beroende på uppgifternas tillgänglighet. Följande variabler analyseras: andelen invånare med högst grundskoleutbildning, arbetslöshetsgraden, andelen utkomststödstagare samt bostadspriserna. För varje variabel har endast de delområden som ligger i fördelningarnas yttersta ändor tagits med. Att göra denna avgränsning är motiverat därför att det åskådliggör hur skillnaderna områden emellan vuxit – om de vuxit. En intressant fråga är alltså vilken riktning utvecklingen tagit i fördelningens övre resp. nedre ända tagit: har skillnaderna mellan extremvärdena vuxit, dvs. har den lokala differentieringen ökat? Föreliggande analys bygger på den utredning som gjorts för rapporten *Hyvinvointi Helsingissä valtuustokaudella 2001–2004* (Välståndet i Helsingfors under fullmäktigperioden 2001–2004).

huonoon suuntaan meneviä kierteitä. Seuraavaksi esiteltävä tarkastelu perustuu ”Hyvinvointi Helsingissä valtuustokaudella 2001–2004” raporttia varten tehtyyn selvitykseen.

Alueellisissa koulutustasoeroissa tasoittumista

Nuorten koulutustason ja työllistymisen välisestä yhteydestä on totuttu ajattelemaan, että mitä korkeampi koulutustaso sitä paremmin nuoret työllistyvät. Tämä pitänee edelleen kohtuullisen hyvin paikansa, vaikka myös korkeasti koulutettujen nuorten työttömyys on viime vuosina lisääntynyt (Helsingin työttömyys... 2004). Työnsaannin kannalta heikoimmassa asemassa ovat siis ne, joilla ei ole minkäänlaista perusasteen koulutuksen jälkeistä ammatillista tutkintoa.

Enintään perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus on laskenut Suomessa jo pitkään samalla kun yleinen koulutustaso on noussut. Helsingissä tähän ryhmään kuuluvien 20–44-vuotiaiden osuus laski vuosien 2000–2004 välillä vajaan prosentin, 19,7 prosenttiin. Mikäli joillakin alueilla koulutustaso ei ole yleiseen tapaan noussut, tai jos se on joillakin alueilla laskenut, voidaan sellaista kehitystä pitää huolestuttavana. Hakeutuminen lukioon tai toisen asteen ammatilliseen koulutukseen vaihtelee suuresti Helsingin ja pääkaupunkiseudun eri alueiden välillä (esim. Karisto & Monten 1996, Kauppinen 2004). Tasapainoisen alueellisen kehityksen kannalta on siten kaikkein epätoivottavinta, jos hakeutuminen peruskoulun jälkeiseen koulutukseen on laskenut alueilla, joilta peruskoulun jälkeiseen koulutukseen hakeudutaan jo muutenkin keskimääräistä vähemmän.

Vertailtaessa enintään perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuuksia helsinkiläisillä asuinalueilla, huomio kiinnittyy ensiksi suuriin eroihin matalan ja korkean koulutustason alueiden välillä. Matalan koulutustason alueilla eli alueilla joilla enintään perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus on suurin,

Mindre skillnader i utbildningsnivå

Av hävd har man utgått från att ju högre utbildning unga människor har, desto lättare är det för dem att få arbete. Detta torde ännu stämma rätt bra, trots att arbetslösheten på senare år även ökat bland högt utbildade unga (*Helsingin työttömyys ... 2004*). Sämst förspant för att få jobb har alltså de som inte har någon yrkesmeriterande utbildning efter grundskolan.

Andelen invånare med högst grundskoleutbildning har redan länge minskat i Finland, i takt med den allmänna höjningen av utbildningsnivån. I åldersgruppen 20–44 år i Helsingfors minskade deras andel med en knapp procent till 19,7 procent under perioden 2000–2004.

Fog till oro finns i de stadsdelar där utbildningsnivån inte stigit – vilket den gjort överlag – eller rentav sjunkit. Idag finns det stora skillnader mellan olika delar av Huvudstadsregionen i andelen personer som börjar i gymnasiet eller yrkesutbildning. Det minst önskvärda med tanke på en balanserad utveckling i staden är att andelen invånare med enbart grundskoleutbildning växer i stadsdelar där den redan är större än genomsnittet.

Vid en titt på andelen invånare med endast grundskoleutbildning i olika delar av Helsingfors fäster man sig allra först vid de stora skillnaderna mellan de lågutbildade områdena och de högutbildade. De områden där andelen är störst (32,5 % år 2000) har en tre gånger större andel än de områden där andelen är minst och en och en halv gång större än medeltalet. År 2000 fanns det dessutom ett område i Helsingfors, dvs. Jakobacka, där andelen var 44 procent, vilket var två och en halv gång mera än medeltalet och fyra gånger mera än de områden som hade minsta andelen.

Åren 2000–2004 minskade andelen personer med högst grundskoleutbildning inte jämnt i hela staden. Bland de områden där denna andel var liten både minskade och ökade den, medan den i genomsnitt hölls oförändrad, dvs. ca 11 procent. Men i de områ-

osuus (32,5 prosenttia vuonna 2000) on puolitoista-kertainen Helsingin keskitasoon verrattuna ja kolminkertainen korkean koulutustason alueisiin verrattuna. Lisäksi Helsingissä oli vuonna 2000 yksi alue, jossa enintään perusasteen suorittaneiden osuus on selvästi kaikkia muita alueita korkeampi. Jakomässä tuo osuus oli 44 prosenttia eli kaksi ja puolikertainen Helsingin keskitasoon ja nelinkertainen korkean koulutustason alueisiin verrattuna.

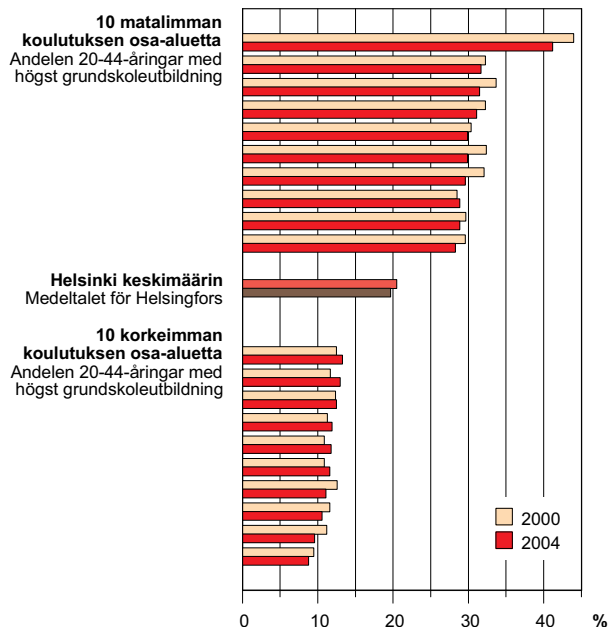
Enintään perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus ei laskenut vuosina 2000–2004 samalla tavalla koko kaupungissa. Korkean koulutustason alueilla heidän osuutensa sekä lisääntyi että laski, keskimääräisen osuuden pysyessä ennallaan noin 11 prosentissa. Sen sijaan matalan koulutustason alueilla heidän osuutensa laski lähes kaksi kertaa nopeammin kuin koko kaupungissa. Kaikista matalimman koulutustason alueella enintään perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus laski kaikkein eniten. Siten koulutuksen osalta muutokset olivat jaksolla 2000–2004 matalan koulutustason alueiden osalta myönteisiä ja tasoittivat kaupungin osa-alueiden välisiä eroja. Tasoittuminen johtunee pääosin siitä, että matalan koulutustason osa-alueilla yleinen koulutustaso jatkoi nousuaan ja lähestyi kaupungin keskimääräistä koulutustasoa samalla kun korkean koulutustason osa-alueilla koulutustaso ei ole enää juurikaan nousut. Muutokset olivat tosin suhteellisen pieniä, sillä useimpien koulutustaso ei ehdi muuttua neljässä vuodessa, vaikka tarkastelu olisikin rajattu 20–44-vuotiaisiin.

Työttömyyden osa-alueittaiset erot kasvoivat

Helsingin työttömyysaste oli vuoden 2003 lopussa 9,4 prosenttia ja työministeriön työnvälitystilaston mukaan työttömiä työnhakijoita oli 28 775 (Helsingin työttömyys... 2004). Työttömien määrä kasvoi kol-

Kuvio 1. Enintään perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus 20–44-vuotiaista 10 matalimman ja korkeimman koulutustason alueilla 2000–2004

Figur 1. Andelen personer med enbart grundskoleutbildning bland 20-44-åringarna i de tio områden med största resp. minsta andelen sådan personer

den där den varit stor minskade den nästan dubbelt snabbare än i staden som helhet. I det område som hade största andelen personer med högst grundskoleutbildning minskade denna andel allra mest. Sålunda skedde förändringarna i de lågutbildade områdena till det bättre och utjämnade skillnaderna delområden emellan. Utjämnningen torde framför allt bero på att den allmänna utbildningsnivån i områden med låg utbildningsgrad fortsatte stiga och närmade sig medelnivån för hela staden samtidigt som utbildningsnivån inte steg nämnvärt i de områden som haft hög utbildningsnivå. Förändringarna var visserligen rätt små, därför att utbildningsnivån ju för de flesta inte hinner stiga på fyra år, trots att det handlade om 20–44-åringar.

matta vuotta peräkkäin. Vuosittain työttömien määrä on kasvanut reilulla 1 500 ja kolmessa vuodessa työttömyysaste on noussut 0,9 prosenttiyksikköä. Työttömyys kasvoi edelleen vuonna 2004 loivasti aina lokakuuhun saakka, jolloin se ensimmäistä kertaa vuoden 2001 jälkeen pysähtyi. Vaikka työttömyysaste vuonna 2003 oli vain noin puolet kymmenen vuoden takaisesta (vuonna 1994 18,5 prosenttia), työttömyyden loivempikin kasvu on alueiden välisten erojen kannalta huolestuttavaa, jos se keskittyy vain muutamille alueille.

Tarkastelujaksolla 2000–2003 työttömien lukumäärä kasvoi kaikissa suurpiireissä. Myös peruspiiritasolla työttömyys kasvoi kaikkialla lukuun ottamatta Maunulan, Itä-Pakilan ja Myllypuron peruspiirejä. Kun aluetasoa edelleen tarkennetaan, niin Helsingistä löytyy 12 osa-alueetta, joilla työttömyys väheni samanaikaisesti, kun se muualla kasvoi. Työttömyys kääntyi lievään laskuun muutamilla niin matalan (Tammisalo, Veräjämäki) kuin korkean työttömyyden (Toukola, Kivikko ja Maunula) alueilla. Kivikossa työttömyyttä vähensivät tarkastelujakson kuluessa valmistuneet uudet omistusasunnot ja siitä seurannut muutos väestörakenteessa.

Kun tarkasteluun poimitaan 15 korkeimman ja matalimman työttömyysasteen osa-alueetta, niin työttömyys kasvoi eniten alueilla, joilla työttömyysluvut ovat ennestäänkin korkeita. Työttömyys kasvoi tarkastelujakson aikana yli 2 prosenttia viidellä korkean ja kahdella matalan työttömyysasteen osa-alueella. Suurinta osa-alueittainen kasvu oli Meri-Rastilassa ja Itäkeskuksessa, joissa työttömyysaste nousi 12 prosentin tuntumasta lähelle 16 prosenttia, mikä määrällisesti tarkoitti vuoden 2003 lopussa molemmissa yli 400 työtöntä ja koko jaksolla 2000–2003 noin 100 työttömän lisäystä. Työttömyys kasvoi suhteellisen paljon, yli kaksi prosenttiyksikköä myös kahdella matalan työttömyyden alueella Lehtisaaressa ja Kaivopuistossa. Työttömien määrät jäivät näillä alueilla kuitenkin vuoden 2003 lopussa huomattavasti vähäisemmiksi, yhteensä alle neljänkymmenen.

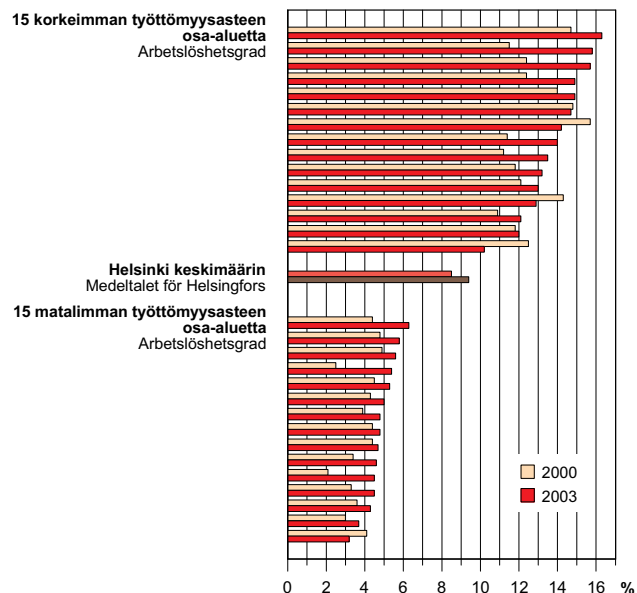
Skillnaderna i arbetslöshet delområden emellan växte

I slutet av år 2003 var arbetslöshetsgraden i Helsingfors 9,4 procent och enligt Arbetsministeriets arbetsförmedlingsstatistik uppgick antalet arbetslösa arbetssökande till 28 775 personer i Helsingfors (*Helsingin työttömyys ... 2004*). Antalet arbetslösa växte för tredje året å rad, med dryga 1 500 personer per år, sammanlagt med 0,9 procentenheter. I början av år 2004 fortsatte antalet arbetslösa växa långsamt. Trots att arbetslöshetsgraden år 2003 var bara hälften av vad den varit nio år tidigare (18,5 % år 1994), är även en långsam ökning av de arbetslösa oroväckande med tanke på den sociala differentieringen om den sker övervägande i vissa områden.

Under tiden 2000–2003 växte antalet arbetslösa i alla stordistrikt. Även i distrikten växte den överallt

Kuvio 2. Työttömyysaste (%) 15 korkeimman ja matalimman työttömyysasteen osa-alueilla 2000–2003

Figur 2. Arbetslöshetsgrad (%) i de 15 delområden som haft högsta resp. lägsta arbetslösheten 2000–2003

Joillakin alueilla hieman yli 15 prosenttiin kasvanut työttömyysaste ei välttämättä tarkoita paikallisten kurjistumiskierteiden käynnistymistä tai alueella asuvien työttömien vastentahtoista syrjäytymistä. Etenkään, jos samat osa-alueet ovat kymmenen vuotta aiemmin kestäneet kaksi kertaa suurempia työttömyyslukuja. Ero korkeimman ja matalimman työttömyysasteen osa-alueiden välillä on jo pitkään, niin 1990-luvun alussa kuin vuonna 2003 ollut nelinkertainen (Syrjäytymistä ja sosiaalista... 1997). Alueellisen tasapainon kannalta huolestuttavaa vuosien 2000–2003 työttömyyskehityksessä on, että työttömyys kääntyi vuonna 2001 kasvuun, ja että korkean työttömyyden ryhmään on noussut uusia alueita samalla kun entiset yhtä lukuun ottamatta ovat jääneet sinne.

Toimeentulotuen saajien osuuksissa alueellisten erojen lievää tasoittumista

Toimeentulotuen saajien määrät ovat pysyneet Helsingissä viimeiset vuodet suurin piirtein ennallaan. Vuonna 2000 toimeentulotukea sai 59 123 henkilöä ja kolme vuotta myöhemmin 60 173. Toimeentulotuen saajien osuus (vuonna 2003 10,8 prosenttia) ei ole siis noussut samaa tahtia kuin työttömyysaste. Silti toimeentulotuensaajien osuus väestöstä on joillakin osa-alueilla työttömyysastetta suurempi.

Toimeentulotuensaajien osuus oli vuonna 2003 suurin Meri-Rastilan, Kivikon, Kallahden, Jakomäen ja Itäkeskuksen osa-alueilla, joissa tuensaajien osuus ylitti kaikissa 20 prosenttia. Näistä kolme ensimmäistä eli kolmen suurimman osuuden osa-alueita ovat suhteellisen vasta rakennettuja ja joissa työttömien maahanmuuttajien ja lapsiperheiden osuus on suuri. Ero matalimman ja korkeimman osuuden

utom i Månsas, Östra Baggböle och Kvarnbäcken. Samtidigt fanns det 12 delområden där arbetslösheten minskade medan den växte överallt annanstans. Den minskade något i Tammelund och Grindsbacka, där den varit låg redan tidigare, och i Majstad, Stensböle och Månsas, där den varit hög. I Stensböle minskades arbetslösheten av den förändring i invånarstrukturen som följt av de nya ägarbostäder som byggts där.

Arbetslösheten ökade mest i de delområden där den varit högst redan tidigare. Arbetslösheten ökade under den analyserade perioden med över två procent i fem delområden med hög och två delområden med låg arbetslöshetsgrad. Störst var ökningen i Havs-Rastböle och Östra Centrum, där den steg från ca. 12 procent till ca. 16 procent, vilket innebar en ökning på ca. 100 arbetslösa var till ca 400 i slutet av år 2003. Men även i två delområden med låg arbetslöshet, dvs. Lövö och Brunnsparken, växte den förhållandevis mycket, med över två procentenheter. I dessa delområden var dock antalet arbetslösa vid slutet av år 2003 absolut sett betydligt mindre, sammanlagt under fyrtio.

I vissa delområden innebar en arbetslöshetsgrad som klättrat lite över 15 procent inte nödvändigtvis begynnande fattigdom eller motvillig marginalisering för de arbetslösa som bodde i området, i synnerhet om området tio år tidigare klarat av dubbelt så höga arbetslöshetsstal. Skillnaden mellan områden med högsta resp. lägsta arbetslöshetsgraden har redan länge, dvs. i början av 1990-talet, år 1996 och år 2003 varit fyrdubbel (Syrjäytymistä ja sosiaalista ... 1997). Det som i arbetslöshetsutvecklingen åren 2000–2003 är oroväckande med tanke på balansen områden emellan är att arbetslösheten började växa år 2001 och att nya områden fått hög arbetslöshet samtidigt som bara ett har fått låg arbetslöshet.

osa-alueiden välillä on suuri. Kymmenen suurimman osuuden alueella toimeentulosaajien osuus väestöstä oli keskimäärin 20 prosenttia, kun se pienimmän osuuden osa-alueilla oli vain 2 prosenttia.

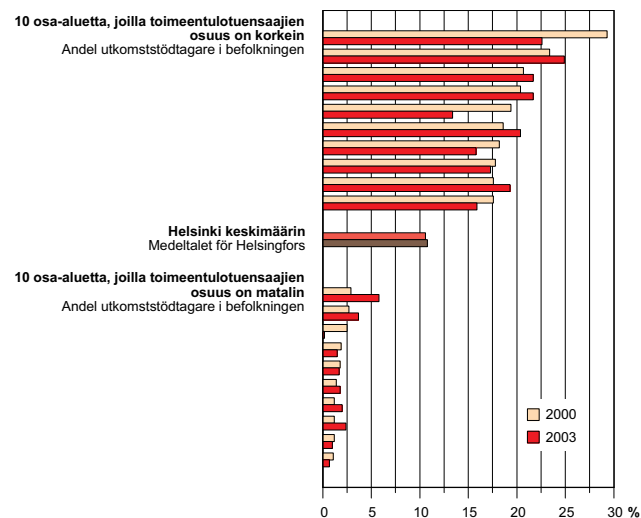
Vaikka toimeentulosaajien osuus ei jaksolla 2000–2003 Helsingissä suuresti muuttunutkaan, se laski selvästi kahdella osa-alueella: Kivikossa ja Pitäjänmäellä. Osa laskusta selittyy muutoksilla väestön määrässä ja rakenteessa. Kivikossa tuensaajien määrä pysyi ennallaan samanaikaisesti kun väestö kasvoi reilulla tuhannella. Pitäjänmäessä sen sijaan oli kyse aidosta laskusta, tuensaajien määrä putosi vajaasta viidestä sadasta kolmeensataan samalla kun asukasmäärä kasvoi vain vajaalla kolmella sadalla. Kokonaisuutena alueiden väliset erot toimeentulotuen saajien osuuksissa siis tasoittuivat hieman. Muutokset olivat kuitenkin pieniä ja osa-alueiden väliset erot matalimpien ja korkeimpien osuuden alueiden välillä säilyivät lähes ennallaan. Alueellisten erojen kannalta merkittävänä voidaan sen sijaan pitää sitä, että osa-alueiden väliset erot ovat suurimmillaan (jakaumien ääripäissä kymmenkertaiset) juuri toimeentulosaajien osuuksia vertailtaessa.

Asuntohintojen erot alueiden välillä tasoittuivat

Vapaarahoitteisten vanhojen asunto-osakehuoneistojen hinnat ovat nousseet viime vuosina Helsingissä suhteellisen nopeasti, koko jaksolla 2000–2003 keskimääräinen 14,4 prosenttia ja vuosittain noin 5 prosenttia. Vanhan osakeasunnon keskihinta on nykyisin noin 2 500 euroa eli korkeampi kuin mitä se oli 1980-luvun asuntokaupan huippuvuosina. Kun yleinen hintatason nousu otetaan huomioon, asuntojen reaali hinnat ovat tällä hetkellä vuoden 1988 reaali hintojen tasolla. Mikäli asuntohintojen nousu jatkuu samaa tahtia, huippuvuoden 1989 reaali hintojen taso ylittyy lähimmän 2–3 vuoden aikana.

Kuvio 3. Toimeentulotuen saajien osuus (%) 10 korkeimman ja matalimman osuuden osa-alueilla 2000–2003

Figur 3. Andelen utkomststödstagare (%) bland de 10 delområden med största resp. minsta utkomststödtagarandelen 2000-2003

En viss utjämnning i andelen utkomststödstagare

Antalet utkomststödstagare i Helsingfors har under de senaste åren varit ganska oförändrat. År 2000 uppgick de till 59 123 personer och år 2003 till 60 173. Deras andel (10,8 procent år 2003) har alltså inte vuxit i samma takt som arbetslöshetsgraden. Ändå utgör de i vissa delområden en större andel av befolkningen än de arbetslösa.

År 2003 var andelen utkomststödstagare störst, över 20 procent, i delområdena Havs-Rastböle, Stensböle, Kallvik, Jakobacka och Östra Centrum. De tre förstnämnda, där andelen var allra störst, är rätt nybyggda och har därmed stora andelar arbetslösa invandrare och barnfamiljer. Skillnaden mellan de delområden som har största respektive minsta andelen utkomststödstagare är stor. I tio delområden är andelen uppe i 20 procent i genomsnitt, medan den

Hintojen nousu ei jakaantunut aivan yhtä tasaisesti koko Helsingin alueelle. Halvimmilla alueilla hinnat nousivat tarkastelujaksolla keskimäärin 14,8 prosenttia. Hintanousu oli keskimääräistä voimakkaampaa Etelä- ja Keski-Vuossaassa, jossa hinnat nousivat vuosien 2000 ja 2003 välillä 22,3 prosenttia, mikä nosti alueen pois 15 halvimmalla alueen joukosta. Halvimmilla alueilla hintojen nousu tarkastelujaksolla vaihteli 10,9–22,3 prosentin välillä, joten yksikään alue ei jäänyt hintakehityksessä selvästi jälkeen Helsingin muista alueista. Asuntojen hinnat eivät myöskään kääntyneet laskuun yhdelläkään halvimmista alueista.

Kalleimmilla alueilla asuntojen hinnat nousivat jakson kuluessa hieman vähemmän, keskimäärin 12,8 prosenttia. Kalleimpien alueiden vaisumpaa hintanousua selittää osin vuoden 2001 yleinen notkahdus asuntojen hinnoissa, joka oli kalleimmilla alueilla, esimerkiksi Katajanokalla, Jollaksessa ja Kaivopuistossa muita alueita syvempi. Seuraavana vuonna nämä kaikki kolme aluetta korjasivat pudotuksen ja

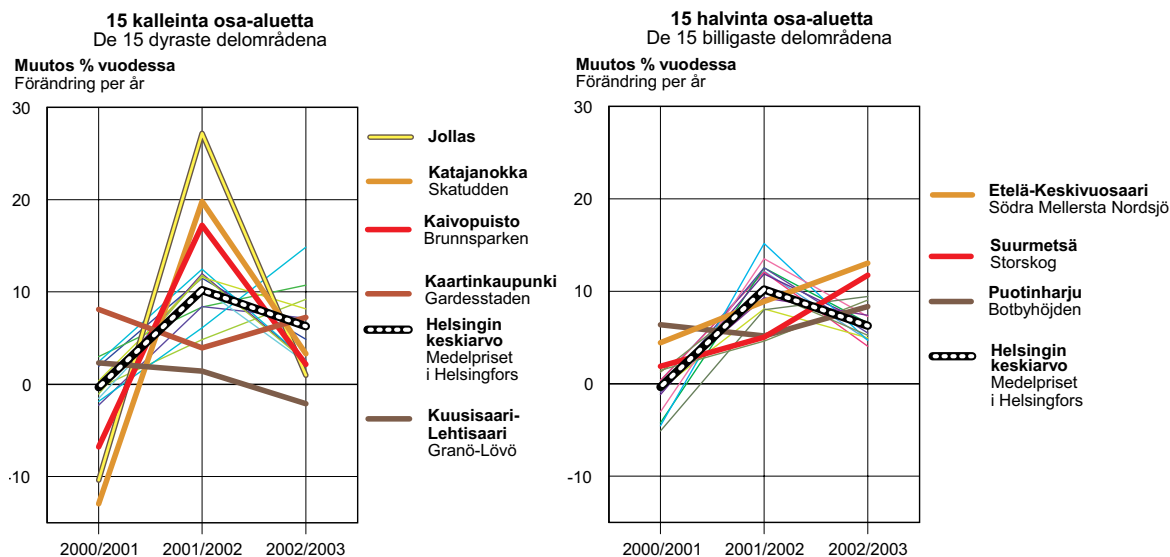
genomsnittliga andelen bland de tio delområden som har minsta andelen är bara två procent.

Trots att andelen utkomststödstagare inte växte nämnvärt åren 2000–2003 i Helsingfors som helhet, minskade den klart i två delområden, dvs. Stensböle och Sockenbacka. En del av minskningen berodde på förändringar i folkmängden och befolkningsstrukturen. I Stensböle förblev antalet utkomststödstagare oförändrat samtidigt som folkmängden ökade med drygt tusen. I Sockenbacka var det däremot fråga om äkta minskning, från nästan 500 till ca. 300, samtidigt som folkmängden ökade med bara knappt trehundra.

Som helhet minskade alltså skillnaderna i andelen utkomststödstagare delområdena emellan något. Men förändringarna var små, och de stora skillnaderna mellan de områden med minsta resp. största andelarna fortbestod. Det mest iögonenfallande är att skillnaderna delområden emellan är störst just i fråga om andelen utkomststödstagare, rentav tiofald mellan ytterlighetsvärdena.

Kuvio 4. Asuntojen keskihintojen muutos (%) 15 kalleimmalla ja halvimmalla alueella 2000–2003 (vapaarahoitteiset vanhat osakehuoneistot)

Figur 4. Förändring (%) i medelpriset på begagnade fritt finansierade aktielägenheter i de 15 dyraste resp. billigaste områdena 2000-2003

asuntojen keskimääräinen neliöhinta nousi Katajanokalla ja Kaivopuistossa lähes 20 prosenttia ja Jolaksessa yli 27 prosenttia eli lähes 600 euroa. Kalleimmilla alueilla hintojen nousun vaihteluväli oli 7,2–19,1 prosenttia, Kuusi- ja Lehtisaarta lukuun ottamatta, jossa nousu jäi 1,6 prosenttiyksikköön. Siellä asuntojen hinnat jopa laskivat vuonna 2003, kun muualla hinnat samanaikaisesti nousivat. Jostain syystä myös Kaartinkaupungin ja Puotinharjun hintakehitys eteni eri tahtiin kuin muilla alueilla.

Siten asuntohintojen viimeaikainen kehitys halvimprien ja kalleimpien alueiden välillä tasoitti jonkin verran asuinalueiden välisiä hintaeroja. Kun vuonna 2000 yhden neliön hinnalla kalleimmalta alueelta sai 2,76 neliötä halvimmalta alueelta niin vuonna 2003 ero oli kutistunut 2,54 neliöön. Samoin 15 halvimmalla alueella Helsingin keskihintaan suhteutettu asuntojen suhteellinen hintataso nousi, kun se samanaikaisesti 15 kalleimmalla alueella laski. Näin olen vuosien 2000–2003 trendi poikkeaa aiemmasta, jossa asuntohintojen alueiden väliset erot olivat suurimmillaan tarkastelujakson 1965–2001 lopussa (Lönnqvist & Vaattovaara 2004). Asuntohintojen alueiden väliset erot ovat siis pitkässä juoksussa kasvaneet, mutta viime vuosina erojen kasvu on pysähtynyt ja kääntynyt lieväksi tasoittumiseksi. Ennakkotiedot vuoden 2004 asuntohinnoista puolestaan kertovat alueiden välisten hintaerojen taas hieman kasvaneen. Tasapainoisen alueellisen kehityksen kannalta tärkeintä on kuitenkin tieto, että halvimmilla alueilla asuntojen hintataso ei ole kääntynyt yhdelläkään alueella laskuun samalla kun yleinen hintataso on noussut.

Johtopäätös: alueiden välisissä eroissa lievää tasoittumista

Edellä esitetyn perusteella osa-alueiden välillä jaksolla 2000–2004 tapahtuneet muutokset kokonaisuutena tasoittivat alueiden välisiä eroja. Erot tasoittuivat koulutustason, toimeentulotuen saajien

Mindre skillnader i bostadspriserna

Åren 2000–2003 steg priserna på begagnade fritt finansierade aktielägenheter rätt raskt i Helsingfors, med 14,4 procent (ca. 5 procent per år). Medelpriset på en begagnad ägarbostad är idag 2 500 euro högre än under de vildaste åren i slutet av 1980-talet. I förhållande till den allmänna prisnivån är bostadspriserna nu uppe på samma nivå som år 1988. Om bostadspriserna fortsätter stiga i samma takt kommer den hittills högsta realprisnivån, av år 1989, att uppnås inom 2–3 år.

Bostadspriserna har inte stigit jämnt i hela Helsingfors. I de billigaste områdena steg de med i genomsnitt 14,8 procent åren 2000–2003. Prisstegringen var starkare än genomsnittet i Södra och Mellersta Nordsjö, där priserna steg med 22,3 procent från år 2000 till år 2003, vilket gjorde att området inte längre hörde till de 15 billigaste. I de billigaste områdena varierade prisstegringen mellan 10,9 och 22,3 procent åren 2000–2003, så inget område blev klart på efterkälken i prisstegringen. Priserna började inte sjunka i ett enda av de billigaste områdena.

I de dyraste områdena steg bostadspriserna lite mindre, i genomsnitt med 12,8 procent åren 2000–2003. Detta förklaras delvis av den svacka i bostadspriserna som inföll år 2001. Den var starkast i dyra områden såsom Skatudden, Jollas och Brunnsparken. Följande år tog dessa områden igen nedgången med en nästan 20 procents ökning på Skatudden och i Brunnsparken och över 27 procent i Jollas (nästan 600 euro) i det genomsnittliga kvadratmeterpriset. I de dyraste områdena varierade prisstegringen mellan 7,2 och 19,1 procent, med undantag av Lövö-Granö, där den var bara 1,6 procenten heter. Där rentav sjönk bostadspriserna år 2003, samtidigt som de steg annanstans. Av någon anledning utvecklades priserna även i Gardesstaden och Botbyhöjden annorlunda än i de övriga områdena.

Så på sistone har skillnaderna i bostadspriser stadsdelar emellan alltså i någon mån utjämnats. Me-

osuuksien ja asuntohintojen osalta. Tarkastelussa mukana olleista muuttujista ainoastaan työttömyysasteen alueiden väliset erot kasvoivat. Siinäkin erojen kasvu ei ollut kovin selkeää, vaan johtui lähinnä siitä, että korkean työttömyyden alueisiin nousi kolme uutta aluetta. Tästä herääkin kysymys, miksi kasvavaa alueellista erilaistumista ei ole tapahtunut, vaikka hyvinvointipalveluita on leikattu ja asuinalueiden välillä on suhteellisen suuria eroja esimerkiksi toimeentulotuen saajien, koulutettujen, tai vaikkapa oman asuinalueensa turvattomaksi kokevien (Heiskanen et al. 2004) osuuksien suhteen?

Esitetylle tiedolle voidaan tehdä varauksia. Tarkasteltu ajanjakso on todennäköisesti joillekin ilmiöille aivan liian lyhyt. On oletettavaa, että esimerkiksi tuloerojen kasvu väestöryhmien välillä ei näy heti koulutustason alueellisten erojen kasvuna. On myös mahdollista, että alue-erojen tasoittumisen taakse kätkeytyy suuriakin eroja ja erilaisia kehityskulkuja yksittäisen osa-alueen sisällä. Saattaa nimittäin olla, että esimerkiksi työttömyys ja siihen usein liittyvä huono-osaisuus on kasvanut pistemäisesti keskittyen joihinkin taloihin. Osa-alueitasoinenkin vertailu ei ole silloin riittävä vaan tarvittaisiin talokohtaista tietoa. Tätä tukee mm. Helsingin kiinteistöviraston asuntoasiainosaston tieto (Hassi 9.9.2004; HS 11.11.2004), jonka mukaan asunnonjaolla ei ole vaikeuksia löytää vuokralaisia joillekin alueille vaan joihinkin taloihin, joita hakijat karttavat talojen huonon maineen, porraskäytävien tai asuntojen yleisen siivottomuuden takia. Lisäksi nyt esitelty tarkastelu perustui suhteellisten osuuksien muutoksille. Absoluuttisiin määriin perustuva tarkastelu olisi saattanut tuottaa hieman erilaisen kuvan. Esimerkiksi euroilla mitattuna ennestään kalliiden alueiden etumatka halvempiin alueisiin joskus jopa kasvoi, vaikka prosentuaalisesti halvempien alueiden hinnat nousivat eniten.

dan år 2000 bostäderna i det dyraste delområdet i snitt kostade 2,76 gånger mera än i det billigaste, hade detta förhållande minskats till 2,50 år 2003. Detta innebär ett avbrott på den trend som försiggått sedan 1965, dvs. att skillnaderna i bostadspriser områden emellan växte (Lönngqvist & Vaattovaara 2004). Så i det långa loppet har skillnaderna i bostadspriser områden emellan vuxit, men under de senaste åren har skillnaderna slutat växa och börjat utjämnas. Nu pekar dock förhandsuppgifter gällande år 2004 på att skillnaderna områden emellan skulle ha vuxit lite igen. Men viktigast med tanke på en balanserad regional utveckling är ändå att bostadspriserna inte börjat sjunka i ett enda av de billigaste områdena medan den allmänna prisnivån stigit.

Slutsats: skillnaderna områdena emellan har minskat något

Att döma av vad vi ovan sett innebar de förändringar som skedde åren 2000–2003 som helhet en viss utjämning i skillnaderna områden emellan. Skillnaderna i såväl utbildningsnivå, andelen utkomststödstagare som priserna på begagnade bostäder minskade något. Av de variabler vi analyserat var det bara andelen arbetslösa som uppvisade växande skillnader områden emellan. Och inte heller på den punkten var ökningen särskilt tydlig, utan den berodde främst på att tre nya områden fick hög arbetslöshetsgrad.

Här finner sig frågan: vad beror det då på att de lokala skillnaderna inte vuxit sedan år 2000, trots att välfärdsservicen skurits ner och det finns ganska klara skillnader områden emellan i t.ex. andelen utkomststödstagare, andelen lågutbildade eller andelen personer som känner sig otrygga i sitt eget grannskap (Heiskanen et al. 2004).

Vi måste först göra några förbehåll om våra rön. För det första är den analyserade perioden troligen

Varauksista huolimatta on mahdollista, että alueelliset erot ovat neljän viime vuoden aikana aidosti tasoittuneet. Tasoittumisen puolesta puhuvat viimeaikaiset muutokset tuloeroissa ja työttömyydessä. Tuloerojen vuodesta 1994 alkanut kasvu pysähtyi vuonna 2000 (Tilastokeskus 2004). Työttömyyden vaikutukset ovat puolestaan levinneet aiempaa laajemmalle. Vuonna 2003 korkea-asteen tutkinnon suorittaneista oli työttömänä 6 500, mikä oli 800 enemmän kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömiä tästä määrästä oli saman vuoden lopussa lähes tuhat (Helsingin työttömyys... 2004). Tällaiset määrät vaikuttavat jo alueiden välisiin eroihin. Korkeasti koulutettujen työttömyyden kasvun taustalla vaikuttavat todennäköisesti tietoliikenteen ja -tekniikan alojen heikentynyt työllisyystilanne vuoden 2000 pörssi-kuplan puhkeamisen jälkeen. Ilmiö joka voi laajemminkin, mm. pääomatulojen laskun kautta, selittää alueellisten erojen tasoittumista.

Ja tietysti on mahdollista, että hyvinvointipolitiikan perinteiset liittoutumat asunto-, kaavoitus- ja sosiaalipolitiikassa ovat pitäneet, kaupungin viimeaikaisista säästökuureista huolimatta. Vaikka mm. harkinnanvaraista toimeentulotukea on vähennetty, päiväkoteja lakkautettu ja ryhmäkokoja suurennettu, niin sosiaalitoimessa on säästetty syrjäytymistä ja alueellista erilaistumista ehkäisevällä tavalla (esim. OECD 2003). Osa säästöistä on ollut myös seurausta lasten määrän vähentymisestä. Joka tapauksessa osa-alueiden väliset erot tasoittuivat lievästi tarkastelujaksolla 2000–2004. Mitään dramaattisia osa-alueiden välisiä muutoksia tai huonoon suuntaan meneviä kierteitä ei siis tapahtunut. Osa-alueiden väliset erot jakaumien ääripäissä ovat edelleen, lievästä tasoittumisesta huolimatta, työttömyydessä nelin-, koulutustasossa kolmin-, asuntojen hinnoissa kaksi ja puoli- sekä toimeentulotuensaajien osuudessa kymmenkertaiset. Erojen viimeaikainen lievä tasoittuminen voidaan tulkita myös alueiden välisten erojen vakiintumiseksi. Onko kysymyksessä vain hetkellinen vakiintuminen, selvinnee lähivuosina.

alltför kort för en del fenomen. Vi kan t.ex. anta att växande inkomstskillnader befolkningsgrupper emellan inte genast syns i form av lokala skillnader i utbildningsnivå. Det är också möjligt att t.o.m. delområdesnivån är så grov att den döljer rentav ganska märkbara lokala skillnader. Det kan nämligen hända att t.ex. arbetslösheten och marginaliseringen skett i vissa hus eller kvarter snarare än områden. Det skulle alltså behövas uppgifter om enskilda hus, inte bara om delområden. Detta stöds av Helsingfors stads fastighetskontors avdelnings för bostadsärenden rön (Hassi 9.9.2004; HS 1.1.2004), enligt vilket det är vissa hus, och inte vissa områden, som ingen vill flytta till p.g.a. dåligt rykte, störningar och osnygghet.

Dessutom byggde vår analys på relativa andelar. En analys baserad på absoluta antal hade kunnat ge en annan bild. Exempelvis kunde de dyra områdenas försprång till de billiga rentav växa i reda pengar mätt, trots att de billigare områdenas priser steg mest mätt i procent.

Trots dessa förbehåll är det möjligt att de lokala skillnaderna verkligen minskat under fyra senaste åren. Som exempel har arbetslöshetens verkningar fått större utbredning än tidigare. År 2003 hade antalet arbetslösa med examen på hög nivå ökat med 800 till 6 500. Bland dem var nästan tusen långtidsarbetslösa (*Helsingin työttömyys ... 2004*). Sådana mängder inverkar redan på skillnaderna områden emellan. I bakgrunden till den ökade arbetslösheten bland högre utbildade finns sannolikt den försämring i sysselsättningsläget inom ITC-branschen som skedde efter att börsbubblan sprack år 2000. Detta fenomen kan i sin tur t.ex. genom minskade kapitalinkomstvolymerna ha bidragit till att utjämna de lokala skillnaderna.

Och det är givetvis möjligt att välfärdspolitikens traditionella frontlinjer inom bostads-, planläggnings- och socialpolitiker har hållit stånd, trots alla sparkurer på sistone. Trots att socialväsendet varit tvunget att göra inskränkningar i det behovsprövade utkomststödets, stänga daghem och minska grupps-

Toivottavasti siihen mennessä myös kaupungin sisäisen erilaistumisen mittaaminen on vakiintunut jollekin sopivalle aluetasolle ja johonkin sopivaan ilmiöiden joukkoon.

torlekar, har det troligen lyckats göra det på ett sätt som ändå förhindrat marginalisering och lokal differentiering.

Hur som helst utjämnades skillnaderna delområden emellan något under perioden 2000–2003. Inga dramatiska förändringar i de inbördes förhållandena delområden emellan skedde. Men trots en viss utjämning är skillnaderna mellan lägsta resp. högsta ändan fyrdubbla för arbetslöshetens del, tredubbla för utbildningsnivåns, två och en halv gång större för bostadsprisernas och tio gånger större för andelen utkomststödstagares del. Att skillnaderna på sistone jämnat ut sig i någon mån kan tolkas så, att skillnaderna områden emellan stabiliserats. Hur länge den stabiliseringen varar torde de närmaste åren utvisa. Förhoppningsvis har mätningen av intern differentiering inom staden vid det laget funnit sina former beträffande områdesnivå och variabler.

Hyvinvointia helsinkiläisittäin

Helsingin kaupungin valtuutetut kokoontuivat 4.–5.11 Haikon kartanoon arvioimaan mennyttä kauttaan yhteisstrategioiden hengessä. Tietokeskus tuotti seminaariin Hyvinvointi Helsingissä valtuustokaudella 2001–2004 -raportin. Tämä laaja hyvinvoinninelonteko syntyi monien asiantuntijoiden yhteistyönä ja kirjoittajia oli mukana tietokeskuksen ohessa sosiaalivirastosta, terveyskeskuksesta ja opetusvirastosta. Raportti käsittää tilastotietoa sekä laadullista tutkimustietoa helsinkiläisten hyvinvointia kuvaavista näkökulmista, kuten sosiaali- ja terveyspalvelut ja niiden käyttö, asuinympäristöjen turvallisuus sekä alueen taloudelliset reunaehdot.

Julkaisu ilmestyy painettuna helmikuussa 2005 ja kohderyhmänä on erityisesti uudet kaupunginvaltuutetut. Selonteosta tuotetaan myös sähköinen verkkojulkaisu tietokeskuksen internet-sivuille.

Välmåga à la Helsingfors

Den 4–5 november 2004 samlades Helsingfors stads fullmäktige på Haikko Gård för att bedöma de gångna fyra åren. Faktacentralen hade för ändamålet framställt duplikatet *Hyvinvointi Helsingissä valtuustokaudella 2001–2004*, dvs. Välmågan i Helsingfors under fullmäktigperioden 2001–2004, i samarbete med många experter från Socialverket, Hälsocentralen och Utbildningsverket. Rapporten innehåller statistik och kvalitativa forskningsrön om helsingforsbornas välmåga, t.ex. om social- och hälsotjänsterna och deras nyttjande, bostadsmiljöns trygghet och regionens ekonomiska betingelser.

Publikationen ges ut i tryck i februari 2005 och riktar sig i synnerhet till de nya stadsfullmäktige. Även en webbversion ges ut på Faktacentralens hemsida.

Lähteet: | Källor:

- Asuntojen hinnat Helsingissä vuonna 2003, Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisuja 15/2004.
- Hallituksen asuntopoliittinen ohjelma vuosille 2004–2006 (2004). Ympäristöministeriön moniste 126.
- Hassi-Nuorluoto Laura 9.9.2004. Kiinteistöviraston asuntoasiainosasto, suullinen tiedonanto.
- Heiskanen Markku & Roivainen Outi & Tuominen Martti (2004). Helsingiläisten turvallisuutta tutkitaan. Kvartti 2/2004.
- Helsingin työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys alueittain 31.12.2003, verkkojulkaisu 22/2004.
- Helsingiläisten tulokehitys ja asuntokuntien tulot 2001 (2003). Helsingin kaupungin tietokeskuksen tilastoja 16/2003.
- HS 11.11.2004. Espoon kaupungin vuokrataloyhtiöllä yli sata vuokra-asuntoa tyhjillään. Helsingin sanomat.
- Kortteinen Matti & Vaattovaara Mari (1999). Pääkaupunkiseudun kehityssuunta on kääntynyt. Yhteiskuntapolitiikka 4/1999.
- Lönnqvist Henrik & Vaattovaara Mari (2004). Asuntomarkkinoiden vuoristorata. Ovatko kaikki alueet samalla radalla? Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 5/2004.
- Karisto Antti & Montén Seppo (1996). Lukioon vai ei. Tutkimus alueellista eroista helsinkiläisten lukionkäynnissä ja lukiolakkausten vaikutuksista. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 6/1996.
- Kauppinen Timo (2004). Asuinalueen ja perhetaustan vaikutukset helsinkiläisnuorten keskiasteen tutkintojen suorittamiseen. Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia 6/2004.
- Lankinen Markku (1997). Asumisen segregaaation tila ja kehityssuunnat. Teoksessa Taipale, Kaarin & Harry Schulman (toim.): Koti Helsingissä: urbaanin asumisen tulevaisuus. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Lankinen Markku (2004). Measuring and interpreting the change of social cohesion with income and social structure. Konferenssipaperi esitelty ”Regional and urban statistics: understanding change” -konferenssissa, jonka järjesti SCORUS – international network for urban and regional statistics, Minneapolis.
- Maury Jon (1997). Ilmakuva pääkaupunkiseudun sosiaalisista eroista 1990-luvun alussa. Teoksessa Ilmonen, Mervi & Markku, Lankinen & Hilikka, Lehtonen & Jon, Mayry & Jani, Päivänen (toim.): Mitä osoite osoittaa? Asuinalueiden erilaistuminen Helsingin seudulla, 55–88. Pääkaupunkiseudun julkaisusarja B 1997:2, YTV.
- Simpura Jussi (2004). Kaupunkiyhyvinvointi ja sen indikaattorit. Teoksessa Antikainen, Janne & Pyöriä Tarja (toim.): Kaupunkiseutujen kasvun aika, 37–42. Sisäasiainministeriön julkaisu 14/2004.
- Syrjäytymistä ja sosiaalista segregatiota selvittäneen työryhmän mietintö (1997). Helsingin kaupunginkanslian julkaisusarja A, 15/1997.
- OECD (2003). Territorial reviews: Helsinki, Finland. Paris, OECD.
- Tilastokeskus (2004). Pitkään jatkunut tuloerojen kasvu pysähtynyt. Lehdistötiedote 18.6.2004.